

KORXONA ZAHIRALARINI HISOBGA OLISH UCHUN ATNI ISHLAB CHIQISH

Suyarov A.M.

Samarqand iqtisodiyot
va servis instituti dotsenti
akramsuyarov@mail.ru

Norqulova B.

Samarqand davlat universiteti
Urgut filiali Biznesni boshqarish
va tabiiy fanlar fakulteti 3-bosqich talabasi

baxtigulnorqulova96@gmail.com

Annotatsiya. Korxona zahiralarini - bu tashkilotning faoliyati uchun muhim bo'lgan materiallar, mahsulotlar va resurslardir. Zahiralarini samarali boshqarish, xarajatlarni kamaytirish, talabni qondirish va ishlab chiqarish jarayonini uzluksiz ta'minlash uchun juda muhim. Axborot texnologiyalari (AT) korxonalarga zahiralarini hisobga olish, kuzatib borish va boshqarishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada korxona zahiralarini hisobga olish uchun ATni ishlab chiqish va qo'llash masalalari ko'rib chiqiladi.

Tayanch iboralar: zahira, optimallashtirish, kamomad, integratsiya, tizim arxitekturasini, ERP.

1. Korxona zahiralarini hisobini avtomatlashtirishning muhimligi.

- Samaradorlikni oshirish: AT zahiralarini hisobga olish jarayonini avtomatlashtirib, qo'lda ishlaydigan vaqtni qisqartiradi va xatolarni kamaytiradi.
- Aniq ma'lumotlar: AT real vaqtda ma'lumotlarni taqdim etadi, bu esa zahiralarini boshqarish bo'yicha to'g'ri qarorlar qabul qilishga yordam beradi.

- Xarajatlarni kamaytirish: AT orqali zahiralarni optimallashtirish va keraksiz xarajatlarni kamaytirish mumkin.
- Talabni qondirish: AT zahiralari darajasini kuzatish va talabga mos ravishda to'ldirish imkoniyatini yaratadi.
- Hisobotlar yaratish: AT zahiralari holati, xaridlar tarixi va boshqa ma'lumotlar bo'yicha hisobotlar yaratish imkoniyatini beradi.

2. Korxona zahiralari hisobga olish uchun AT tizimining asosiy funksiyalari.

- Zahiralarni ro'yxatga olish: Yangi materiallar va mahsulotlarni tizimga qo'shish va ularning ma'lumotlarini saqlash.
- Zahiralarni kuzatish: Har bir material va mahsulotning joylashuvini, miqdorini va holatini kuzatib borish.
- Xaridlarni boshqarish: Yangi zahiralarga buyurtma berish va xaridlar jarayonini boshqarish.
- Zahiralarni harakatini kuzatish: Zahiralarni qabul qilish, berish va harakatini yozib borish.
- Zahiralarni baholash: Zahiralarning qiymatini hisoblash va baholash.
- Hisobotlar yaratish: Zahiralari holati, xaridlar tarixi, kamomadlar va boshqa ma'lumotlar bo'yicha hisobotlar yaratish.
- Ogohlantirishlar yuborish: Zahira darajasi kamayganda yoki buyurtmalar muddati yaqinlashganda ogohlantirishlar yuborish.
- Integratsiya: Boshqa korxona tizimlari bilan (masalan, ERP, CRM) integratsiya qilish.

3. AT tizimini ishlab chiqish bosqichlari.

1. Talablarni aniqlash: Tizimdan kutiladigan talablarni (funktsiyalar, ma'lumotlar, foydalanuvchilar, xavfsizlik) aniqlash.
2. Tizimni loyihalash: Tizim arxitekturasini, ma'lumotlar modelini, foydalanuvchi interfeysini va boshqa jihatlarini loyihalash.

3. Dasturlash: Loyihaga mos ravishda dasturiy kod yozish.
4. Sinov: Tizimning ishlashini tekshirish va xatolarni tuzatish.
5. Joriy qilish: Tizimni operatsion muhitga o'rnatish va foydalanuvchilarni o'qitish.
6. Qo'llab-quvvatlash: Tizimning doimiy ishlashini ta'minlash va foydalanuvchilarga yordam berish.

4. AT tizimini joriy qilishda e'tiborga olinishi kerak bo'lgan omillar.

- Foydalanuvchilarning o'qitilishi: Tizimdan to'g'ri foydalanish uchun foydalanuvchilarni o'qitish zarur.
- Integratsiya: AT tizimini boshqa korxona tizimlari bilan integratsiya qilish muhimdir.
- Xavfsizlik: Ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash uchun xavfsizlik choralari ko'rish kerak.
- Scalability: Tizim kelajakda o'sish va o'zgarishlarga moslashuvchan bo'lishi kerak.
- Mijozlarga yo'naltirilganlik: Tizimni foydalanuvchilarning talablariga mos ravishda loyihalash kerak.

5. AT tizimlarining turlari.

- ERP (Enterprise Resource Planning) tizimlari: Korxonaning barcha resurslarini boshqarish uchun mo'ljallangan kompleks tizimlar.
- WMS (Warehouse Management System) tizimlari: Omborni boshqarish va zahiralarini harakatini kuzatish uchun mo'ljallangan tizimlar.
- Inventarizatsiya tizimlari: Zahiralarini hisobga olish va kuzatish uchun mo'ljallangan tizimlar.
- Maxsus dasturiy ta'minot: Korxonaning o'ziga xos ehtiyojlariga mos ravishda yaratilgan dasturiy ta'minot.

Xulosa

Korxona zahiralarini hisobga olish uchun ATni ishlab chiqish va qo'llash tashkilotlar uchun juda muhimdir. AT yordamida tashkilotlar zahiralarini samarali boshqarish, xarajatlarni kamaytirish, talabni qondirish va biznes samaradorligini oshirish

imkoniyatiga ega bo'ladilar. AT tizimini to'g'ri tanlash va joriy qilish tashkilotning biznes maqsadlariga erishishda muhim rol o'ynaydi.

Korxona zahiralari hisobga olish uchun ATni ishlab chiqish murakkab, lekin muhim jarayondir. Tizimning maqsadi va talablarni aniqlash, to'g'ri loyihalash, sifatli dasturlash, to'g'ri sinovdan o'tkazish, muvaffaqiyatli joriy qilish va qo'llab-quvvatlash orqali tashkilotlar zahiralarni samarali boshqarish, xarajatlarni kamaytirish va umumiy samaradorlikni oshirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Pressman, R. S. (2014). "Software Engineering: A Practitioner's Approach"
2. Elmasri, R., & Navathe, S. B. (2015). "Fundamentals of Database Systems"
3. Chelsea Yang (2021). Why Use Infographics for Education
<https://www.edrawsoft.com/infographics/why-use-infographics-foreducation.html>.
4. Т. С. Масылюк. Инфографика как средство визуализации информации. Методические рекомендации. г. Добрянка, 2017 г.